

กัณฑ์ที่ ๖๘

โอวาทปาติโมกข์ปาฐกถา

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

อุทฺทิฏฺฐํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเณ, โอวาทปาติโมกฺขํ ตีหิ
คาคาหิ

ชนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา
น หิ ปพฺพชิตํ ปฐมาตี

นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา
สมโณ โหติ ปรี วิหะยนฺโต

สพฺพปาปสฺส อกรรมํ
สจฺจิตฺตปริโยทปนํ

กุสลสุตฺตปสมฺปทา
เอตํ พุทฺธาน ภาสํ.

อนฺูปวาโท อนฺูปมาโต
มตฺตตฺถยฺยตา จ ภตฺตตฺถมึ
อริจิตฺเต จ อาโยโค

ปาฏิโมกฺโข จ สํวโร
ปนฺตยฺจ สยนาสนํ
เอตํ พุทฺธาน ภาสนนฺตุติ

ในบัดนี้ อาตมาภาพจักได้แสดงธรรมิกถา เพราะวันนี้เป็นวันมาฆบูชา เป็นวันปณณระวสีดิถีที่
๑๕ ค่ำแห่งปักข์ในมาฆมาส ในวันมาฆะนี้ ในทางพระพุทธศาสนา ถือเป็นวันสำคัญ แม้ภิกษุ
สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ก็ควรเอาใจใส่ในวันมาฆบูชา นี้ เป็นวันที่พระบรมศาสดาทรงวางหลักฐานของ
พระพุทธศาสนาให้มั่นคง ไว้ในสกลพุทธศาสนา ในวันมาฆบูชา อุบาสกเหล่าก็พากันเอาใจใส่ ครั้นพุทธกาล
บริษัททั้ง ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เอาใจใส่นัก เพราะเหตุว่าวันนี้เป็นวันที่พระบรมศาสดาให้
หลักฐาน แก่พระสาวกซึ่งมาประชุมพร้อมกันในที่อันเดียวกัน พันสองร้อยห้าสิบบุพ(๑,๒๕๐) พันสองร้อย
ห้าสิบบุพไม่ได้นัดแนะกันเลย ต่างฝ่ายต่างมา ต่างฝ่ายต่างก็ไปเฝ้าพระศาสดา ต่างฝ่ายต่างคิดมาด้วยใจ
ของตนเอง ไม่ได้ชักชวนซึ่งกันและกันเลย มาพร้อมกันเข้า พระองค์เห็นว่ากาลสมควรเช่นนั้น ควรที่จะ
วางรากฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงเอาไว้ พระองค์จึงได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ขึ้น ในวันนั้น แต่
ในบัดนี้เราท่านทั้งหลาย ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาเหล่า เมื่อมาถึงวันนี้เข้าก็ควรจะได้ฟังโอวาทอันนี้
ตามวาระพระบาลีที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นว่า

อุทฺทิฏฺฐํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเณ,
โอวาทปาติโมกฺขํ ตีหิ คาคาหิ เป็นอาทิ

ว่าโอรพปาติโมกข์ **โอรพปาติโมกข์ ตีติ คาถา** โอรพปาติโมกข์ แปลว่า โอรพปาฏิโมกข์ขุส
ไม่ได้แปล ขุส โอรพปาฏิโมกข์ โอรพปาติโมกข์

เตน ภควตา อันว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ชานตา รู้แล้ว ปัสสตา เห็นแล้ว ไม่ใช่
แสดงโดยอาการไม่เปิดเผย แสดงโดยเปิดเผย พระองค์ทรงรับสั่งว่ารู้แล้วเห็นแล้ว
นะ ไม่รู้ไม่เห็นไม่เอามาแสดง รู้แล้วเห็นแล้วไม่เคลื่อนคลาดละ

ชานตา รู้แล้ว

ปัสสตา เห็นแล้ว

อรหตา ท่านเอง ท่านรับสั่งว่าท่านเองเป็นผู้หมดกิเลส แต่ว่าพูดกันละคนภาษาแต่ว่าเรา
ไม่รู้ เป็นผู้หมดกิเลส

สมุมาสมุพุทฺธเณ ท่านเป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ๆ แสดงขึ้นแล้วแต่ ด้วยคาถาทั้งหลาย

อุทฺทิจฺจ โข ทรงแสดงขึ้นแล้วแต่ ทรงแสดงขึ้นแล้ว

ตีติ คาถา ด้วยคาถาทั้งหลาย ๓ แสดงขึ้นแล้ว ๓ พระคาถา
ต่อแต่นี้จะแปลเป็นคาถา คาถาไป แล้วจะอธิบายเป็นลำดับไป ว่า

ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา

นิพพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา

น หิ ปพฺพชิตो ปรุพชาติ

สมณเ โหติ ปรี วิหะยนฺโต

ความอดทน คือความอดใจ เป็นสัจธรรมอย่างยิ่ง

พระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่ใช่พระองค์นี้องค์เดียว

พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวนิพพานว่าเป็นเยี่ยม นิพพานนั้น

เป็นเยี่ยมทีเดียว พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวว่านิพพานเป็นเยี่ยม

เป็นนักบวชไม่เข้าไปฆ่า ต้องเว้นจากการฆ่าไม่เข้าไปฆ่าเด็ดขาด
เสีย

เป็นสมณะ เป็นสมณะก็สงบระงับ ไม่เบียดเบียนเป็นอันขาด

เหมือนกัน เป็นบรรพชิตไม่เข้าไปฆ่า เป็นสมณะไม่เบียดเบียน

นี้ก็พระคาถาหนึ่ง

คาถาที่สองรองลำดับลงไป

สพฺพปาปสฺส อกรรม

กุสฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส

สจฺจิตฺตปริโยทปนํ

เอตํ พุทฺธาน สาสนํ

นี้เป็นคาถาที่สอง

ไม่ทำความชั่ว ด้วยกาย และวาจา ตลอดถึงใจ

ยังกุศลธรรมให้ถึงพร้อม คือทำความดีให้มีขึ้น

ทำใจให้ผ่องใส

นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่ใช่องค์เดียว

คาถาที่สามตามลำดับลงไปอีก

อนฺูปวาโท

อนฺูปฆาโต

ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร

ไม่เข้าไปว่า

ไม่เข้าไปฆ่า

สำรวมในพระปาติโมกข์

มตฺตญฺญตา จ ภตฺตสฺมี
ปฺนตญฺจ สยนาสนํ
อธิจิตฺเต จ อาโยโค

เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ

รู้จักประมาณในภักดี

เสนาสนะอันสงัด เป็นที่โปรดของพระบรมศาสดา

ประกอบในอธิจิต อธิจิตนะ ประสงค์ ปฐมฌาน ทุติยฌาน
ตติยฌาน จตุตถฌาน ที่เดียว

นี้แหละคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

นี้แสดงไว้แล้วนี้ ๓ พระคาถา แปล มคธภาษา เป็นสยามภาษา ต่อแต่นี้จะอธิบายเป็นลำดับไป นี่พระองค์ทรงรับสั่งด้วยพระองค์เอง ว่า

โอวาทปาติโมกข์ โอวาทปาฏิโมกโข โอวาทะ แปลว่า ตัว ปาฏิโมกโข แปลว่า ธรรมเครื่องพ้น ธรรมเครื่องพ้นซึ่งเป็นโอวาทของพระบรมศาสดาเรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ ธรรมเป็นเครื่องพ้นซึ่งเป็นโอวาทของพระบรมศาสดานี้เรียกว่าโอวาทปาติโมกข์ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ผู้รู้แล้วเห็นแล้ว แต่ความรู้ความเห็นนี้แหละเราไม่เข้าใจนะ ท่านจะเห็นอย่างไร รู้อย่างไร ผิดกับเรา รู้ เครื่องรู้กล่าวให้ฟังได้ รู้แล้วเห็น แล้วรู้อย่างไร เครื่องรู้เรารู้เหมือนกันไม่เห็น เครื่องเห็นนะเรารู้เหมือนกันไม่เห็น แต่ไม่รู้ อย่างนี้ก็ มี ท่านทั้งรู้ทั้งเห็น

เราทั้งรู้ทั้งเห็นรู้ได้อย่างไร?

เราเห็นด้วยตามนุษย์เราเห็นแหละ สิ่งทั้งหลายมนุษย์เรารู้ รู้เห็นด้วยตามนุษย์อย่างนี้แหละ อย่างนี้ก็รู้เห็นอีกชนิดหนึ่ง

รู้เห็นอีกชนิดหนึ่ง รู้เห็นอย่างนอนฝัน ฝันไปทำฝัน ไปทำหน้าที่ฝัน กายมนุษย์ละเอียดมันไปทำหน้าที่ฝันลงไป ทำหน้าที่ฝันไปเสร็จเรื่องละก็ ในเรื่องนั้นรู้เห็นมาตลอดเหมือนกัน เพราะไม่รู้ไม่เห็นเอามาเล่าให้ฟังไม่ได้ เพราะมันรู้เห็น แต่ว่าใครรู้เห็น ใครรู้เห็นละ? อ้างตามมนุษย์นี้จะเห็นหรือ? อ้างใจมนุษย์นี้เรารู้หรือ? แปลว่า ตามมนุษย์นี้หลับ ใจมนุษย์นั้นก็หลับ ไม่รู้ไม่เห็น ตามมนุษย์ใจมนุษย์ไม่รู้ แต่ว่ากายมนุษย์ละเอียดที่นอนฝันออกไป อ้างกายมนุษย์ละเอียดที่ไปเกิดมาเกิด เวลานอนฝันเข้าไปมันไปทำหน้าที่ฝันของมัน มันทั้งรู้ทั้งเห็นเหมือนกัน พอเวลาจะตื่นขึ้น อ้างกายมนุษย์ที่มันหลับที่มันฝัน มันก็เอาเรื่องมารายงาน กายมนุษย์หยาบนี้ กายมนุษย์หยาบนี้ พอรายงานเสร็จมันก็ตื่นขึ้น ตื่นขึ้นก็จำได้ จำได้ก็เล่าแทน เล่าแทนใช้กาย มนุษย์ละเอียดไป บางทีก็รู้ ๆ บางทีจำได้บ้างไม่ได้บ้างรู้ ๆ ไปเสีย บางทีก็ชัดดี บางทีก็รู้ ๆ เพราะกายมนุษย์ละเอียดมารายงานให้ฟัง ก็จำเอามา ไม่ได้รู้เองเห็นเอง แต่ว่ากายมนุษย์ละเอียดที่มันนอนฝันนั้นมันรู้เองเห็นเอง

แต่เรื่องนี้ผู้เทศน์นี้ได้ไต่สวนพุทธศาสนาชัดเจนแล้ว หลายชั้นจริงความรู้ความเห็น ไม่ใช่รู้เห็นแต่เพียงกายมนุษย์ ใจมนุษย์เท่านั้น รู้เห็นตากายมนุษย์ละเอียด ก็มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน

ไม่ใช่มีรู้อีกเห็นกายมนุษย์ละเอียดเพียงเท่านั้น ฝันในฝันยังมีอีก กายทิพย์ยังมีเห็นมีรู้อีก

ไม่ใช่เท่านั้น กายทิพย์มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน กายทิพย์ละเอียดก็มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน แบบเดียวกัน ชัดกว่ากันอีก ละเอียดหนักเข้าไปชัดหนักเข้า ละเอียดหนักเข้าไปชัดหนักเข้า ละเอียดหนักไปชัดหนักเข้า

ไม่ใช่เท่านั้น **กายรูปพรหม**ที่อยู่ในพรหม ๑๖ ชั้นนะ มีเห็นมีรู้แบบเดียวกับมนุษย์นี้แหละ

ไม่ใช่เท่านั้น **กายรูปพรหมละเอียด**ที่อยู่ในรูปพรหมนั้นแหละมีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน

สูงขึ้นไปกว่านั้น **กายอรูปพรหม**ก็มีรู้มีเห็นอีกเหมือนกัน

กายอรูปพรหมละเอียดก็มีรู้มีเห็นเหมือนกัน เอ๊ะ ก็เป็นอรูปพรหมจะมีรูปอะไรอีกหรือ? อรูป-พรหมไม่มีรูปไม่ใช่หรือ? เปล่า ก็มนุษย์มีผมไปไล่ละ อดมนุษย์นะ นอกจากมนุษย์ สัตว์เดรัจฉานก็มนุษย์ เปรต อสุรกายก็มนุษย์ เทวดาชั้นฟ้ามนุษย์ทั้งนั้นไม่ใช่มนุษย์ เป็นมนุษย์ก็มนุษย์นี่คนหนึ่ง ก็อรูป-พรหมมันไม่ใช่รูปพรหม มันละเอียดกว่ารูปพรหม เขาเรียกว่าอรูปพรหม มันพ้นจากรูปพรหมไปเสียเรียกว่าอรูปพรหม

คือพระพุทธเจ้าท่านเองเป็นผู้รู้ผู้เห็น รู้เห็นด้วยวิธีอย่างไร? ต้องขึ้นไปอีก เลयरูปพรหมอรูป-พรหมขึ้นไปก็มี**กายธรรม**รูปพระปริมาการเกิดดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกคันฉ่อง ส่องเงาหน้าหย่อนกว่า ๕ วา สูงหย่อนกว่า ๕ วา

กายธรรม มี**กายธรรมละเอียด** กายธรรมละเอียด หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา นั้นกายธรรมนั้นแหละ เป็นพระตถาคตเจ้าทีเดียว ที่พระองค์ทรงกล่าวกับพระวัคคลิว่า

วักกลิ หิ

วักกลิ ๆ จงถอยออกไป

อิมํ ปุติกาญํ ทสฺสนํ

จะมาดูใบร่างกายของตถาคตเป็นของเปื่อยเน่า

โย โข วักกลิ ฆมฺมํ ปสฺสตี โส มํ ปสฺสตี

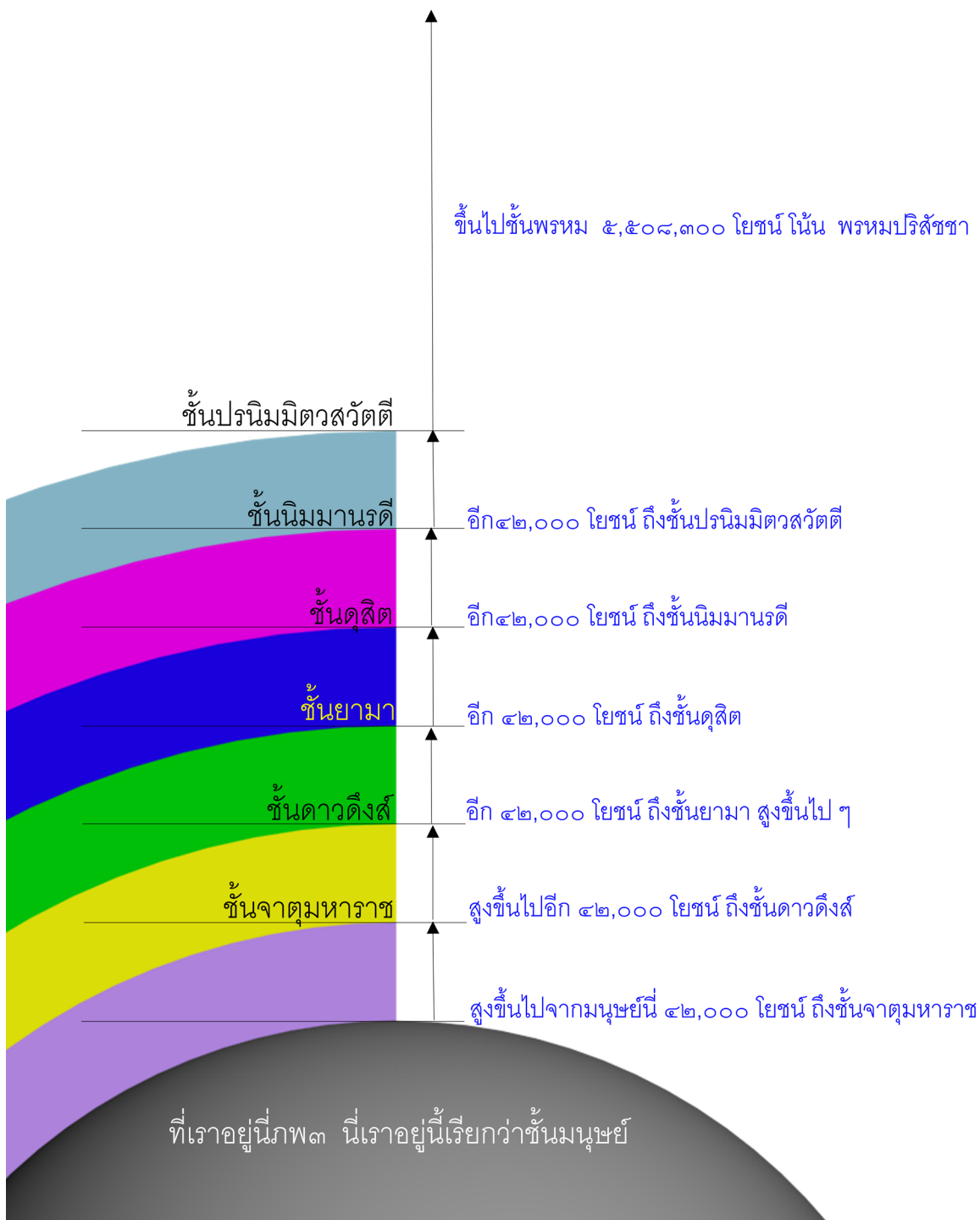
ว่าสำแดงวักกลิ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราคือตถาคต

ฆมฺมกาโย อหํ อิติปิ

เราตถาคตคือธรรมกาย

ธรรมกายเป็นตัวพระตถาคตเจ้าเชียวนะ ธรรมกายโคตรภู ธรรมกายหยาบ-ธรรมกายละเอียดโคตรภู ธรรมกายหยาบ-ธรรมกายละเอียดโสดา ธรรมกายหยาบ-ธรรมกายละเอียดของพระสกทาคา ธรรมกายหยาบ-ธรรมกายละเอียดพระอนาคา นั้นยัง ยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า ชานตา ปัสสตา ธรรมกายหยาบ-ธรรมกายละเอียดของพระอรหันต์ นั้นแน่ พระตถาคตเจ้าพระองค์นี้แหละ ที่๑๐ นี้แหละ นี่แหละที่ท่านทรงรับสั่งว่า อุทฺธิฏฺฐํ โข เตน ภควตา ชานตา ปัสสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน องค์นี้ๆ เป็นผู้กล่าว โอวาท ปาติโมกข์ ตีหิ คาทาหิ องค์นี้แหละเป็นผู้กล่าว องค์นี้แหละปฏิญาณตนว่าเป็นผู้รู้ผู้เห็น นี่แหละผู้รู้เองเห็นเองแหละ ชานตา รู้ ปัสสตา เห็น เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณธรรมกาย เห็นจริงรู้จริง ไม่ใช่คาดคะเนเล่นเดา เห็นจริงรู้จริง เมื่อเห็นจริงรู้จริง ถึงได้ทรงแสดงขึ้นโดยพระคาถา ๓ พระคาถา ดังจะพรรณนาต่อไปว่า

ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา นี่แหละจำไว้เถอะ หนึงก็จำไว้เถอะ ชายก็จำไว้เถอะ พระพุทธเจ้าให้นิพพานไว้ชัดๆ ที่เดียว ให้นิพพานไว้ชัดๆ ที่เดียว หนึงจะไปนิพพานก็ตั้งอยู่ในความอดทน ชายจะไปนิพพานก็ตั้งอยู่ในความอดทน ถ้าไม่อดทนไปนิพพานไม่ได้ ต้องอดทนกันจริง ๆ เห็นด้วยตาก็สักแต่ว่า แต่ว่าเห็น ได้ยินด้วยหูก็สักแต่ว่าได้ยิน ได้ทราบด้วยจมูกก็สักแต่ว่าทราบ ได้ทราบด้วยลิ้นก็สักแต่ว่าทราบ ได้ทราบด้วยกายก็สักแต่ว่าทราบ ได้รู้แจ้งทางใจก็สักแต่ว่ารู้ จะไปเอาเป็นขึ้นเป็นอันใช้ไม่ได้ ก็สักแต่ว่าไปเท่า นั้นแหละ มันจะเป็นอย่างไรก็ช่างมันเรื่องมัน ก่อนที่เราจะเกิดมา รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ มันก็มีอยู่แล้ว กำลังจะเกิดมาปรากฏอยู่ในบัดนี้ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ เหล่านี้มันก็มีอยู่แล้ว เราจะตายไปเสียแล้ว รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ เหล่านี้มันก็มีอยู่แล้วเราจะไปเป็นเจ้าของ

ภาพเสริมจินตนาการประกอบการอ่าน : โดย พิศิษฐ์พงศ์ ชาดิษฐ์

มันไม่ได้หรอก มันไม่ใช่ของใคร มันเป็นของกลาง ๆ ถ้าเราจะไปเป็นเจ้าของของกลาง มันจะเป็นอย่างไร? เราจะต้องตระหนกละสิ ใ้ฉันเห็นสติวิกาลไปเสียแล้ว เราไปในทะเล นั่งเรือใบ เรือกล หรือเรือกลไฟใหญ่ ก็ตาม พอไปถึงทะเละก็ ดีอกดีใจ หัวเราะร่าเริง นี่ของข้า ๆ ไม่ใช่ของใคร ของข้าแท้ ๆ ใครจะมายุ่งไม่ได้ ทะเลของข้า ไม่นะ? มันจะถือทะเลเอาเข้าแล้วเป็นของ ๆ มัน เราจะว่าไงละ อีกคนหนึ่งไม่เห็นนั้นเข้าไปในป่าใหญ่ ๆ มันก็ยืนหัวเราะร่าเริง ว่าได้ป่านี้ของข้า ๆ เอาละสิ ๆ จะว่าอย่างไรมัน ได้ นี่คนอย่างไรไม่ว่า หากว่าหญิงเป็นอย่างไรไม่ว่า หากว่าชายเป็นอย่างไรไม่ว่า สติมันถึงได้วิกาลไปแล้วละ เจ้า นั้นแน่ เราจะหาว่ามันเข้านั้น เพราะทะเลเป็นของใคร มันก็เป็นของกลาง ใครจะเอามันได้ ป่าก็เป็นของกลาง ใครจะเอามันได้ มันไปในดินในอากาศ ไปพบอากาศว่าง ๆ โอ ๆ อากาศว่าง ๆ เดินไปบนอากาศ

นี่อากาศของข้าของกู ใครจะมายุ่งไม่ได้ มันก็ถือมันมันคงทีเดียว เราก็จะเอาอีกแล้วไฉนไฉนไม่ได้กาลละว้าย จะต้องระวังกระโจนเครื่องบินเป็นระรอก นี่เราจะต้องตกใจอย่างนี้ นี่ฉันใด เรามาถือเอารูปเป็นของ ๆ เราเป็นอย่างไรบ้าง เออ ใ้รูปร่างของข้า ของข้าละ เราจะเป็นอย่างไรบ้างนึกดูซิ รูปของข้ารูปใครละ? รูปสามภุมมียา รูปบุตรเล็กดาไม่ใช้รูปใคร รูปด้วยโกลีโธขามันอย่างนี้แหละ นี่ของข้าของข้า เออข้ามันจะเป็นอย่างไรละ ใจของมันจะเป็นอย่างไรแล้วหรือ เราจะถามใจมันเป็นอย่างไรแล้วนี้ เพราะไม่รู้จักของกลาง ไปถือว่าของข้า ไปเสียหมด นี่ไปยึดถือเอาอย่างนี้ ยึดถืออย่างนี้ผิดหรือถูก ผิด ผิดจากขั้นดี ผิดจากความอดทน ขั้นดีไม่ใช่ ประสงค์อย่างนั้น ขั้นดีอดทนจริง ๆ อดทนและอดใจด้วยยินดีในรูป เสียง รักใคร่ในรูปเสียงให้ใจขาด ยินดีก็ ยินดีไป รักก็รักไป อดทนเฉยทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้เสีย ทำเป็นไม่เอาใจใส่เสียอย่างนั้นแหละ รูปก็อดทนเสีย เสียง ก็อดทนเสีย ยินดีในเสียง ยินดีในกลิ่นก็อดทนเสีย ยินดีในรูปก็อดทนเสีย ยินดีในสัมผัสก็อดทนเสีย ไม่ยุ่งกับ มันหรือ ยินดีอารมณ์ที่เกิดกับใจก็ไม่ยุ่ง วางใจเป็นกลางหยุดเฉยยิ้มแฉ่งเขียว อย่างนี้ อย่างนี้คนมีปัญญา อย่างนี้คนเห็นถูก อย่างนี้คนทำถูก อย่างนี้คนมีขั้นดี อดทน นี่แหละอดทนอย่างนี้แหละใช้ได้ อดทนอย่าง นี้แหละไม่ไปไหนละ ไปนิพพานตรงทีเดียว ถ้าอดทนได้อย่างนี้ไปนิพพานทีเดียว นิพพานนะเป็นอย่างไร ละ? ครั้นจะแสดงให้กว้างออกไปกว่านี้เวลาไม่พอละ มันน้อย จำกัดเวลาหน่อยเรื่องมาก

พระผู้มีพระภาคทรงรับสั่งว่า **นิพพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา** แปลเป็นสยามภาษาว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงรับสั่งว่านิพพานเป็นเยี่ยม เยี่ยมยังไย เยี่ยมกว่าทั้งหมด เราอยู่ในมนุษยโลกนี้ นี่มันก็เป็นหญิง เป็นชายอยู่ในมนุษยโลกนี้ เดิมมันก็เป็นเด็ก แล้วก็แก่แปรมาเป็นลำดับ เป็นเด็ก ก็ยังเป็นเด็กอยู่อย่างนี้แหละ หนักเข้าก็เป็นหนุ่มเป็นสาว หนักเข้าก็เป็นคนมีเหย้ามีเรือน หนักเข้าก็เป็นคนแก่แปรไป เป็นตาเป็นยายไปแล้ว แปรไปอย่างนี้ นี่เราอยู่ใน**มนุษยโลก**มันแปรไปอย่างนี้ มันไม่เที่ยง มันไม่ตรง แล้วมันจะดีหรือไม่ดีอยู่ใน มนุษย์โลก? เยี่ยมหรือไม่เยี่ยม? เยี่ยมอะไร เยี่ยมปาชาณะติ ประเดี้ยวก็เฝ้า ประเดี้ยวก็เฝ้ากัน ประเดี้ยวก็ ผังกัน เยี่ยมอะไรละ มันไม่เยี่ยม

เมื่อไม่เยี่ยม เข้าละคราวนี้ไม่อยู่แล้วในมนุษยโลก ไม่เยี่ยม เลยขึ้นไปกว่านี้อีก เลยไปไหน? **จาตุมหาราช** ไปเป็นเทวดาชั้นจาตุมหาราช ไม่ช้าเท่าไร เทวดาชั้นจาตุมหาราชไปอีกแล้วแบบเดียวกับ มนุษย์อีกแล้ว ดับไปอีกแล้ว

เข้าไม่เอาละ ไม่เยี่ยม จาตุมหาราช ดาวดึงส์ ดุสิต นิมมานรดี ปรมิมิตตสวรรค์ดี แบบเดียวกันหมด ไม่เอา พวกเหล่านี้ไม่เอาละ ยุ่งนักพวกชั้นกามภพนี่ ไปเสียรูปภพเถอะ ไปเป็นรูปพรหม พรหมปริสัชชา พรหมปุโรหิตา มหาพรหมมา ปริตตภาเป็นชั้น ๆ ขึ้นไป อัปมาณาภา อาภัสสรา ปริตตสุภา อัปมาณสุภา สุกกิมหา เวหปผลา อสัณญัสตตา อวิหา อตปปา สุตัสสา สุตัสสี อกนิฏฐา ๑๖ ชั้นทีเดียว ไปเป็นพรหมเสีย ๑๖ ชั้น ชั้นใดชั้นหนึ่ง ก็แปรแบบเดียวกัน พอสิ้นอำนาจรูปฌานแล้วก็ต้องไปเกิดมาเกิดอีก ไม่เที่ยงไม่แน่ๆ แปรผันทั้งนั้น

ไปเกิดเป็นอรุปรหมเถอะ อากาสาณัญจายตนะ วิญญานัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนว สัณญานาสัณญายตนะ พอถึงเนวสัณญานาสัณญายา กับบอกว่า ๘๔,๐๐๐ มหากัป นั้นแน่ ไปนอนอยู่เป็น สุขสบาย ๘๔,๐๐๐ มหากัป ถึงสุขนอนขนาดนั้นก็ช่างเถอะ ถึงครบ ๘๔,๐๐๐ มหากัป อรุปรหม ไปอีก

อีกแล้ว ต้องเร่งร้อนไปอีกแล้ว ไม่เลิกไม่ประเสริฐพวกเหล่านี้ แปรผันเป็นอย่างนี้ ไม่เยี่ยม

เอ้าคราวนี้ไปนิพพานกันนะ **นิพพานอยู่ที่ไหนล่ะ?** รู้จักไหมละภพ^๓ ที่เราอยู่? ที่เราอยู่นี้ภพ^๓ นี้เราอยู่นี้เรียกว่าชั้นมนุษย์

สูงขึ้นจากมนุษย์นี้ ๔๒,๐๐๐ โยชน์	ถึงชั้นจาตุมหาราช
สูงขึ้นไปอีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์	ถึงชั้นดาวดึงส์
อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์	ถึงชั้นยามา สูงขึ้นไป ๆ
อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์	ถึงชั้นดุสิต
อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์	ถึงชั้นนิมมานรดี
อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์	ถึงชั้นปรนิมมิตวสวัตดี

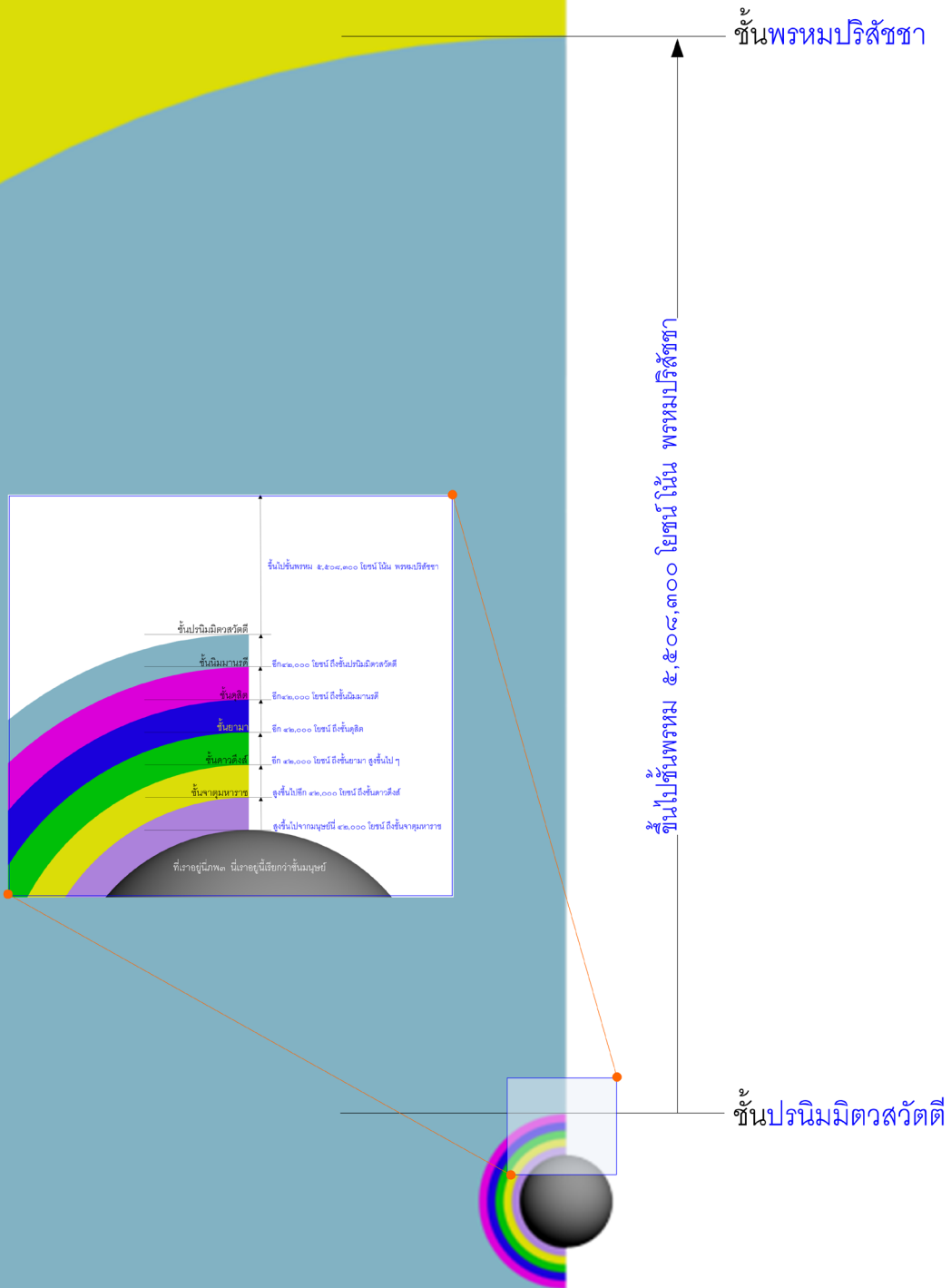
ขึ้นไปชั้นพรหม ๕,๕๐๘,๓๐๐ โยชน์ ไนน์ พรหมปริสัชชา พรหมบุโรหิตา เท่า ๆ กันขึ้นไป จนกระทั่งออกนิรฐา ขึ้นไปเท่า ๆ กัน หรือว่าสูงขึ้นไกว่านั้น หรือว่าต่ำลงไกว่านั้น มนุษย์โลกนี้ ต่ำกว่ามนุษย์โลกลงไป นรกสัตตชีพ กาฬสุตตะ สังฆาตะ ไร่จระ มหาไร่จระ ตาปะ มหาตาปะ อเวจี **ขอบภพข้างล่าง** เนวสัตตญาณาสัตตญาณายตนะ **ขอบภพเบื้องบน** สูงเท่าไรกว้างเท่าไรก็ระยะเท่ากัน นี่เขาเรียกว่าภพ^๓

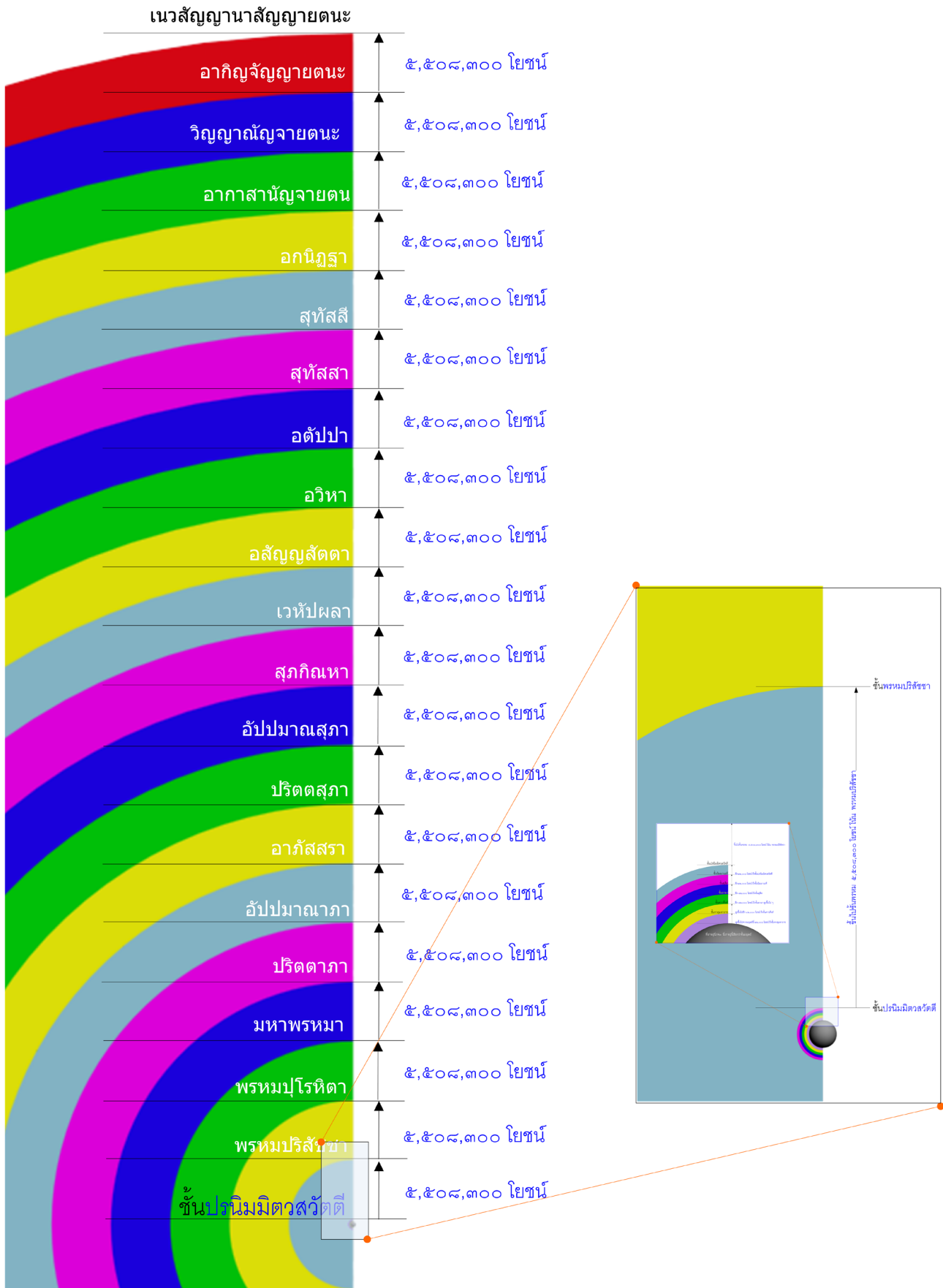
ถ้ารู้จักภพ^๓ เท่านั้นแล้ว เราก็จะไปนิพพานกันละที่นี้ ไปนิพพานต้องสูงกว่านี้ นิพพานก็เท่า ๆ กับภพ^๓ นี่แหละ ไม่โตกว่าภพ^๓ เท่า ๆ กับภพ^๓ นี้ จะไปนิพพานละ ต้องเอาเชือกสักเส้นหนึ่งผูกเข้ากับขอบภพข้างบน ไนน์ ชั้นเนวสัตตญาณาสัตตญาณายตนะ ไนน์ละ แล้วก็ปล่อยลงมาถึงอเวจี ไนน์ขอบภพข้างล่าง ก็เอาขอบภพข้างล่าง ผูกไว้ ทบเข้ามาอีกทีหนึ่งถึงเนวสัตตญาณาสัตตญาณายตนะ ขอบภพข้างบน แล้วก็ปล่อยลงมาอีกทีหนึ่งถึงขอบภพข้างล่างอีก ถึงอเวจีอีก จะไปนิพพานแล้วละ จับปลายเชือกนั้นเข้า ยึดขึ้นไป ยึดขึ้นไป จนกระทั่งสุดเชือก ๓ เท่าของภพ^๓ ไนน์แหละ ถึง **ขอบล่างของนิพพาน** พอดีเชียว ถึงขอบล่างของนิพพานพอดี ที่เรียกว่า **นิพพานมี ๒ อย่างนะ** **อายตณนิพพาน** อย่างหนึ่ง แล้วก็ **พระนิพพาน** อย่างหนึ่ง ให้รู้จักอย่างนี้ ถ้าไม่รู้จักละอะเทอะอย่างนี้ เอาละเถียงกันบ่นปี้ละ อายตณนิพพานนะ ที่อยู่ของพระพุทเจ้า ท่าน อายตนะเขาแปลว่าดึงดูด หรือแปลว่าบ่อเกิด อายตณ แปลว่าดึงดูดหรือบ่อเกิด บ่อเกิดของตาดึงดูดรูป บ่อเกิดของหูดึงดูดเสียง บ่อเกิดของจมูกดึงดูดกลิ่น บ่อเกิดของลิ้นดึงดูดรส บ่อเกิดของกายดึงดูดสัมผัส บ่อเกิดของใจดึงดูดธรรมารมณ์ มันดึงดูดอย่างนี้ อายตณภพ^๓ มันดึงดูดเหมือนกัน กามภพดึงดูดพวกติดในกาม รูปภพดึงดูดพวกติดรูป ติดรูปแล้วต้องไปอยู่ชั้นนั้น อรูปภพดึงดูดพวกติดอรูป ไปติดไปอยู่ชั้นนั้น

ส่วนอายตณนิพพาน อายตณนิพพาน เป็นอายตณอีกอันหนึ่งสำหรับดึงดูดพระนิพพาน ถ้าใครทำใครปฏิบัติหมดกิเลสเข้า เป็นมนุษย์ไปนิพพานไม่ได้ มีกิเลส เป็นกายทิพย์ไปไม่ได้ มีกิเลส เป็นกายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ไปไม่ได้ ยังติดอยู่ในกาม รูปพรหมทั้ง ๑๖ ก็ไปไม่ได้ อรูปพรหมทั้ง ๔ ก็ไปไม่ได้ยังติดอยู่ในอรูปฌาน ต้องหลุดหมด พอหลุดหมดแล้วก็ไปนิพพาน

ถ้าไปนิพพานมีธรรมกาย มีธรรมกายหน้าตักกว้าง ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูมใสเป็นกระจก ใส

ภาพเสริมจินตนาการประกอบการอ่าน : โดย พิธิษฐ์พงศ์ ชาดิษฐ์

ภาพเสริมจินตนาการประกอบการอ่าน : โดย พิศิษฐ์พงศ์ ชาดิษฐ์

ยิ่งกว่ากระจกคันช่องส่องเงาหน้า แดกกายทำลายขันธ ปล่อยให้กาย ๑๖ เหล่านี้หมด กายธรรมของพระอรหันต์ กายธรรมของพระอรหันต์ละเอียด ไปนิพพาน ไปนิพพานนี้มีวิธีจะไปอย่างไร? เออ มันจะยากง่ายอะไร มนุษย์นี้ยังยากกว่า ไปนะ ไปนิพพานนะ นี่อยู่กับใจก็แล้วกัน ใจก็คิดเอาซิไปนิพพาน พอนึกว่าไปนิพพาน มันก็ถึงนิพพานแล้ว ไปง่ายอย่างงี้สินะ นั่นแหละนิพพานสูงแค่นั้น สูงเท่านั้นละก็ เท่ากับภพ๓ เท่ากันนั้น เรียกอายตนิพพาน สำหรับดึงดูดพระนิพพานกายธรรมหน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูมใส ไปนิพพาน ไปนิพพานทีเดียว

พวกเราทั้งหมดต้องไปนิพพานเหมือนกันหมด แต่ว่าต่างกันตรงที่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น ไม่เหลือเลยสักคนเดียว ที่แก่ ๆ แล้วก็ไปนิพพานหมด ปฏิบัติถูกส่วนนะ ถ้าไม่ถูกส่วนช้าหนักไม่ไปเหมือนกัน แต่ว่าถึงนาน ๆ หนักเข้า ๆ มันก็ไป มันไม่หลุดไม่พ้นหรือต้องไปนิพพานทั้งหมดนี้แหละ ไม่หลงเหลือทีเดียว ถ้าจะพูดเรื่องไปนิพพานทั้งหมดนะ ดู ๆ มันจะเหลือวิสัย ไฉนเกรเกเสท่ามันจะไปไม่ได้ ชาติหนึ่งมันเกรเกเส ชาติหนึ่งมันลามก ไฉนชาติต่อ ๆ ไปมันจะดีขึ้นมั่งซิ มันก็มันคงมีบุญบ้างชิตาใดชาติหนึ่ง ถ้ามีบุญก็ไปได้ อย่างพวกเรานี้จะเป็นกษัตริย์มานับชาติไม่ถ้วนแล้วก็มีคนหนึ่ง ๆ เป็นบ่าวเป็นทาสเขานับชาติไม่ถ้วนมาแล้วก็มีคนหนึ่ง ๆ เกรมานับหนไม่ถ้วนก็มีเหมือนกัน ดินับหนไม่ถ้วนแล้วก็มีเหมือนกัน แต่ว่าลงท้ายมันก็ปนเปกันไปอย่างนี้ ตูรัดตูเห่เป็นอย่างนี้เพราะอะไรละ เพราะเหตุฉะนั้นแหละ ไม่เยี่ยม ภพเหล่านี้ไม่เยี่ยม อยู่ไม่ตลอด

พอไปถึงนิพพานแล้ว ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เป็นอย่างใดก็เป็นอย่างนั้น สวयงฺกามนํหํ สะอาดหนักขึ้นไป คงที่ทีเดียว ตาทิโน คงที่ ตาทิโน คงที่ เมื่อคงที่เช่นนี้แหละท่านถึงเรียกว่า **นิพพานํ ปริมํ วทนฺติ พุทฺธา** พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวนิพพานว่าเยี่ยม อายตนะนิพพานก็เยี่ยม พระนิพพานก็เยี่ยม พระนิพพานที่เข้าไปนิพพานก็เยี่ยม เยี่ยมทั้ง ๒ ท่านถึงรับรองว่า ปริมํ วทนฺติ พุทฺธา พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวนิพพานว่าเป็นเยี่ยม เยี่ยมจริง ๆ ด้วย นี่ข้อที่ ๒ ของ โอวาทปาติโมกข์

ข้อที่สาม

น หิ ปพฺพชฺชิตํ ปฺรฺรพฺพชาตี เป็นนักบวชไม่ฆ่าสัตว์เด็ดขาดเสีย ถ้าฆ่าสัตว์เป็นนักบวชไม่ได้ ถ้าพระเป็นอาบัติ ถ้าเณรศีลขาด ฆ่าสัตว์เข้า เป็นเณรไม่ได้

หากว่าเป็นเณรไปฆ่าสัตว์เข้า จะเป็นไฉน? ฆ่าเรือด ฆ่ายุง ฆ่าเลน ฆ่าไรเข้า มันก็มีแต่เปลือกนอกนະชิตัวเณรหายไปเสียแล้วเหลือแต่คนนั้นคนนี้ไปแล้ว เหลือเปลือกนอก ตัวหนีไปเสียแล้ว ตัวเณรหายไปเสียแล้ว ตัวหนีไปแล้ว ตัวหนีไปเหมือนอะไร? เหมือนต้นโพธิ์ที่ตายลงไปแล้ว แต่ว่าไฉนต้นตำลึงมันงามไปถึงต้นโพธิ์ มันก็ขึ้นตามต้นโพธิ์ตลอดไป เป็นใบตำลึงทั้งต้น ใบตำลึงทั้งต้น เถาตำลึงทั้งต้น ไฉนต้นโพธิ์ตายเสียแล้ว เถาตำลึงมันพันอยู่ เราไปดู ๆ แล้วไฉนต้นโพธิ์ ที่ไหนได้ ไปดูใกล้ ๆ เข้า ไฉนมันเถาตำลึงทั้งนั้น ต้นโพธิ์ตายเสียแล้วหรือนี้ นั่นแหละสามเณร ไปเปลื้องผ้า ไปบี้อีรีด บี้ยุง บี้เลน บี้ไรเข้า เอาแล้ว ศีลไปหมดแล้ว เณรหายไปเสียแล้ว เหลือแต่เจ้านั้นเจ้านี้ไปแล้วละ ไปหมด นี่มันเป็นอย่างนี้ เมื่อรู้ว่า เพราะฉะนั้นเป็นนักบวชไม่ได้ ต้องเลิกจากการฆ่าสัตว์เด็ดขาดเสีย

ถ้าเป็นคนรักษาศีล๘ ละ ถ้าไปฆ่าเรือด ฆ่ายุง ฆ่าไร ฆ่าสัตว์เข้าอีกนั่นแหละ ไม่มีแล้วนุ่งขาวก็ขาว เลอ ๆ อย่างนั้นเองไม่มีศีล๘ แล้ว เท่ากับคนไม่นุ่งขาวแล้ว เท่ากับคนไม่นุ่งขาวเท่ากับคนไม่โกนหัวแล้ว หากว่า

ภาพเสริมจินตนาการประกอบการอ่าน : โดย พิธิษฐพงศ์ ชาดิษฐ

ขอบภาพข้างบน เนวส์ญญานาส์ญญายตนะ

ขอบภาพข้างล่าง อเวจี

จะมีก็ ศีล๕ หรือเพี้ยงพร้าแล้วศีล๕ ก็ไม่มีเสียอีก

หรือคนรักษาศีล๕ ก็เข้าไปฆ่าสัตว์เข้า หรือลักทรัพย์สมบัติเข้า ล้วงประเวณีเข้า หรือว่าไปพูดปดเข้า เสพสุราเข้า หมดอีก ศีลหมดอีกข้อใดข้อหนึ่ง เพราะฉะนั้น เป็นนักบวชนะ แต่ว่าท่านจำเพาะแต่นักบวชนะ จะบวชเป็นพระเป็นเณร เป็นอุบาสก อุบาสิกา นุ่งขาวห่มขาวก็ตามเถอะ แต่ว่าถ้าฆ่าตัวเป็นให้จำตายแล้วละก็ศีลไม่มีแล้วหนา ศีลหายหมด แต่ว่าศีล๘ นะ จำเป็นอยู่ เป็นธรรมประจำก็มี เป็นนาสมังคะก็มี เหมือนสามเณรศีล๕ เบื้องต้น เป็นนาสมังคะละ ต้องเข้าแล้วศีลขาดหมด ถ้าว่าไปต้องตอนปลายละ เป็นหญิงเป็นชีไปเอาข้าวหลามเข้า กระบอก ๒ กระบอกเป็นชีไปเข้า บริโภคอาหารในเวลาวิกาล ถ้าบริโภคอาหารในเวลาวิกาลก็เป็นนาสมังคะ นาสมังคะก็ต้องทำโทษ ไปปฏิบัติวัตรธำก ไปกวาดพื้นอุโบสถ หรือไปกวาดพื้นพระเจดีย์ หรือไปแก้ไขริบชำระสะสางที่เสียให้สะอาดในที่บริเวณพระเจดีย์ หรือในที่รูปพระปฏิมากรก็ช่างเถอะ หรือในเขตวัดก็ตาม หรือจะไปทำอะไรก็ตามเถอะ แต่ว่าเป็นปฏิบัติในหน้าที่ของในทางพุทธกิจทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติรูปพระปฏิมากร หรือปฏิบัติพระเจดีย์วิหาร อันหนึ่งอันใดทำให้สะอาด นั้นละก็เป็นพรหมจรรย์ กราบไหว้เสียไม่ลู่ลงต่อไป ปฏิญาณตนเสียเท่านั้นศีลจะบริสุทธิ์ได้ เขาเรียกว่าพรหมจรรย์ พระนั้นไม่มี พระไปทำเข้าเช่นนั้นพระต้องแสดงอาบัติ เพราะอุกบาติต้องแสดงอาบัติ นิสัคคีย์ ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนีย์ เหล่านี้ต้องไปแสดงอาบัติ แสดงอาบัตินี้กลับบริสุทธิ์ได้ เพราะฉะนั้นถ้าเป็นนักบวชแล้ว ยังฆ่าสัตว์อยู่ใช้ไม่ได้ การฆ่าสัตว์นั้น ไม่ใช่ฆ่าทีเดียวตาย ทำลำบากยากแค้นด้วยวิธีใด หรือทำทีเดียวตายก็ได้ ชื่อว่าฆ่าสัตว์อยู่เหมือนกัน หรือทำทรมานประการใดประการหนึ่ง จนกระทั่งถึงตาย ก็เรียกว่าฆ่าสัตว์ ถ้าถึงตายก็เรียกว่าฆ่าสัตว์ ถ้าไม่ถึงตายก็ไม่เรียกว่าฆ่าสัตว์ ต้องถึงตาย นี่ ปุรูปฆาตี สมณ

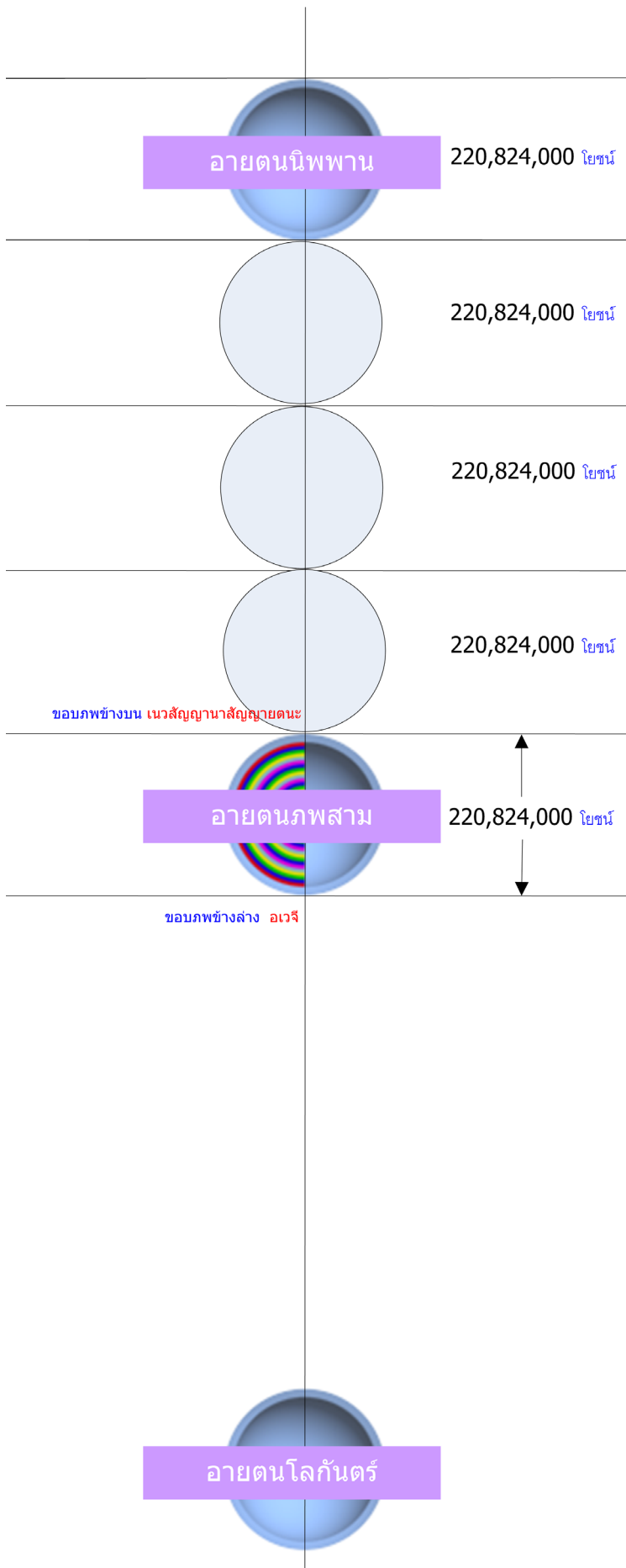
ห หิ ปพฺพชฺชิตฺโต ปุรูปฆาตี ไม่ฆ่าสัตว์เด็ดขาดทีเดียว ได้ชื่อว่าเป็นนักบวช ถึงจะนับว่าเป็นนักบวชได้

สมณ โหติ ปรี วิเทรยฺหฺนโต ชื่อว่าเป็นสมณะละก็ ไม่เบียดเบียน **สมณ โหติ ปรี วิเทรยฺหฺนโต** ชื่อว่าเป็นสมณะละก็ไม่เบียดเบียนทีเดียว วิธีเบียดเบียนเป็นอย่างไร? เบียดเบียนด้วยกายบ้าง เบียดเบียนด้วยวาจาบ้าง เบียดเบียนด้วยใจบ้าง ไ้เบียดเบียนนี้มันกว้างออกไป

เบียดเบียนด้วยกาย เบียดเบียนอย่างไรละ? นั่งใกล้รุกเข้าไปมั่ง นั่งใกล้ ๆ รุกเข้าไปมั่ง นั่งรุกเข้าไปให้เจ้ารำคาญ นอนรุกเข้าบ้างให้เจ้ารำคาญ อย่างนี้แหละ อย่างนี้เขารำคาญด้วยประการ ก็ได้ชื่อว่าเบียดเบียนเขาด้วยประการนั้น หรือทำนารุกที่หน้าเขาบ้าง ทำสวนรุกที่สวนเขาบ้าง ทำไร่รุกไร่บ้าง ปลุกบ้านปลุกเรือนรุกที่รุกทางกันเหล่านี้ เบียดเบียนกันทั้งนั้นเหล่านี้ หรือไม่เช่นนั้น ๆ อยู่ใกล้เคียงกัน เอาของใส่โครกใส่เข้าไปในบ้าน เหล่านี้เบียดเบียนทั้งนั้น ทำให้เขาเดือดร้อนด้วยกาย จะทำวิธีอะไรก็ตามไปเถอะ ได้ชื่อว่าเบียดเบียนด้วยกาย

จะพูดสิ่งใดด้วยวาจาใช้เหล็กแหลมอยู่ข้างใน เอาเสียงเอาปากนั้นทิ่มแทง เอาเสียงนั้น เอาปากนั้นแทง เขา แล้วก็พูดเสียดแทงเขา พูดเสียดแทงเขาพูดกระทบกระเทียบเขา พูดเปรยเปรยเขาต่าง ๆ นา ๆ ให้เขาเดือดร้อนใจแหละ ก็ได้ชื่อว่าเบียดเบียนเขา ๆ เบียดเบียนเขาเป็นสมณะไม่ได้ ใช้ไม่ได้ ไม่มีเบียดเบียน

หรือทางใจคิดเบียดเบียน คิดเบียดเบียนเขาด้วยประการใดประการหนึ่ง มากมายละคิดเบียดเบียนนะ คิดเบียดเบียนมากมายนัก เหลือประมาณทีเดียว ให้เขาเดือดร้อนด้วยประการใดประการหนึ่ง จะคิด

ภาพเสริมจินตนาการประกอบการอ่าน : โดย พิศนัฐพงษ์ ชาดิษฐ์

อย่างหนึ่งอย่างใดก็คิดไปเถอะ ลงท้ายเบียดเบียนเขาด้วยใจ เบียดเบียนเขาด้วยกาย เบียดเบียนเขาด้วยวาจาเหล่านี้ เป็นสมณะไม่ได้ ไม่ควรเป็นสมณะทีเดียว ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะทีเดียว สมณะเขาแปลว่าผู้สงบ สมณะในทางพระพุทธศาสนา มีอินทรีย์สงบระงับแล้ว ใจก็สงบ ถึงแล้วซึ่งความสงบทั้งกายและใจ นี่แหละเป็นสมณะ ขึ้นชื่อว่าเป็นสมณะ พระองค์ทรงรับสั่งกับพระราหุล เปิดอกเขียว เรื่องนี้เรื่องเบียดเบียนนะ ไม่ให้เบียดเบียน พระราหุล ถ้าจะทำสิ่งใดด้วยกาย ให้เอาปัญญาเข้าสอดส่องตรองเสียก่อนนะ ถ้าว่าร้อนเราแล้วอย่าทำ ร้อนเขาอย่าทำ ร้อนทั้งเขาทั้งเราอย่าทำ ถ้าไม่ร้อนแล้วก็ทำเถิด ท่านจะคิดสิ่งใด จะพูดสิ่งใดด้วยวาจา ต้องเอาปัญญาเข้าสอดส่องตรองเสียก่อนนะ ถ้าว่าร้อนเราอย่าพูด ร้อนเขาอย่าพูด ร้อนทั้งเราทั้งเขาอย่าพูด ถ้าว่าไม่ร้อนก็พูดเถิด ท่านจะคิดสิ่งใดทางใจ ถ้าร้อนเราอย่าคิด ร้อนเขาอย่าคิด ร้อนทั้งเราทั้งเขาอย่าคิด ถ้าไม่ร้อนก็คิดเถิด อย่างนี้สอนอย่างลูกที่เดียว สอนอย่างเปิดอกทีเดียว นี่พระบรมนายกแม้จะเสร็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว วางหลักฐานไว้เช่นนี้ เราอยากเป็นลูกพระตถาคตเจ้าแล้วละก็ ต้องเดินแบบอย่างนี้ ทั้งกายทั้งวาจาทั้งใจ อย่างนี้ไม่ให้เบียดเบียนใครผู้ใดผู้หนึ่ง ให้บริสุทธิ์ทีเดียวทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ นี่แหละเป็นลูกของพระตถาคตเจ้าทีเดียว ให้แน่นอนอย่างนี้นะ นี่เรียกว่า สมณ โหติ ปรี วิหฺสุยฺนฺโต ๔ ข้อ จบพระคาถาตัน

คาถาที่สองรองลงไปลำดับ ก็อีกนั่นแหละ

สพฺพปาปสฺส อภฺรณํ ไม่ทำชั่วด้วยกายด้วยวาจาตลอดถึงใจนี้เป็น**พระวินัยปิฎก**เขียวหนา

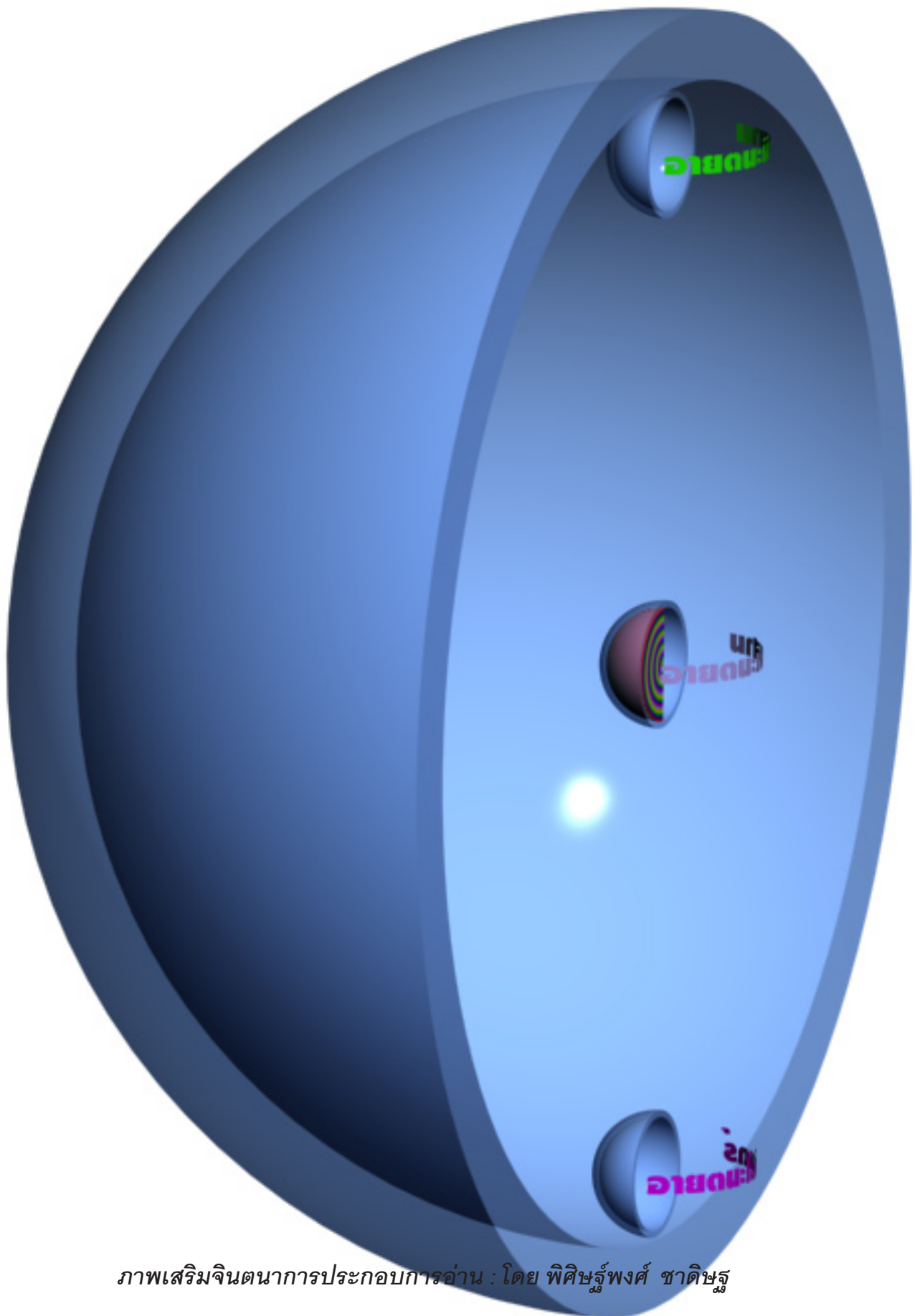
กุสฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ยังกุศลให้ถึงพร้อม ทำความดีให้มีขึ้นด้วยกาย ด้วยวาจา ตลอดถึงใจนี้เป็น**พระสุตตันตปิฎก**ทีเดียว

สจฺจตฺตปริโยทปนํ ทำใจของตนให้ใส นี่**ปรมัตถปิฎก**ทีเดียว

วินัยปิฎกก็คือศีล สุตตันตปิฎกก็คือสมมติ ปรมัตถปิฎกก็คือปัญญา จะกว้างขวางออกไปเท่าไรไม่ว่าที่เรียกว่า พระวินัยปิฎกจะต้องอยู่ในศีล ๕ คัมภีร์ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวัคค์ จุลลวัคค์ บริวารอยู่ในศีลอันเดียวอันนั่นแหละ บริสุทธฺกาย บริสุทธฺวาจา บริสุทธฺใจ ไม่มีร่องเสียเลย อยู่ใน ๕ คัมภีร์นี้หมด

กุสฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ทำกุศลให้ถึงพร้อม ๆ หรือทำความดีให้มีพร้อมขึ้น นี่มาน้อยเท่าไรก็ช่าง อยู่ในพระสุตตันตปิฎก สุตตันตปิฎก มี ๕ คัมภีร์ สุตตันตปิฎก มี ๕ คัมภีร์ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย ขุททกนิกาย ๕ คัมภีร์ ก็อยู่ในความบริสุทธิ์ใจ อยู่ในใจหยุดใจนิ่ง ใจเป็นสมาธินั่นแหละ ๕ คัมภีร์ทีเดียว

ส่วนปรมัตถปิฎก สจฺจตฺตปริโยทปนํ เมื่อใจของตนให้ผ่องใสแล้ว ไม่มีราคะโทสะ ให้อยู่ในใจใสเสมอไปนั้นปรมัตถปิฎก ยกเป็น ๗ คัมภีร์ สังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก ๗ คัมภีร์ มหาปัฏฐานเป็นที่สุด ในสุตตันตปิฎก วินัยปิฎก ปรมัตถปิฎก นี้ยกเป็นศีล สมมติ ปัญญา ยกเป็นตัวยพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในบัดนี้ ถ้าจัดเป็นพระธรรมชั้นถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น ถ้าจัดเป็นปิฎกไปถึง ๓ ปิฎก วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก ยกเป็นตัวแทนแน่นอนแล้วอยู่กับใจของตัวเอง อยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั่นแหละ เป็นศีล สมมติ ปัญญานั่นเอง

ภาพเสริมจินตนาการประกอบการอ่าน : โดย พิศนัฐพงษ์ ชาติขันธ์

วัดปากน้ำสอนให้เดินในศีล สมาธิ ปัญญา นี่เสมอ ไม่ได้ไปทางอื่นเลย เมื่อเดินไปในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์แล้ว ก็เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เข้าไปในทาง ศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อเข้าไปถึงกายทิพย์ ต้องเข้าไปในดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ไป ถ้าเข้าไปในกายทิพย์ละเอียด ก็ต้องเดินไปในดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ของกายทิพย์หยาบเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด เมื่อเข้าไปถึงกายอรูปพรหม ก็แบบเดียวกัน เดินไปอย่างนี้ นี้ไม่ได้เคลื่อนคลาดละ นี่ได้ชื่อว่าในบาทพระคาถาที่ ๒ รับรองว่า พระองค์ทรงรับสั่ง ศีล สมาธิ ปัญญา ย่อย่อสงกลพุทธศาสนา **สพฺพปาปสฺส อภฺรณํ กุสลสฺสุปฺสมุปฺปทา สจฺจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธาน สาสนํ** ดังนี้ นี่เป็นคาถาที่ ๓ คาถาที่ ๒ คาถาที่ ๓ เห็นจะหมดเนื้อความเสียแล้วเวลาไม่พอ ต้องย่อย่อพอสมควรแต่เวลา

ด้วยอำนาจความสัจจวาจา ที่ได้อ้างธรรมเทศนา ในโอวาทปาติโมกข์คาถา ตามวาระพระบาลีคลี ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายพอสมควรแต่เวลา **วรณํ ธรรมํ นตฺถิ** สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งที่ประเสริฐของเราท่านทั้งหลาย **ธรรมํ เม รตนํ** พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเราท่านทั้งหลาย **เอเตน สจฺจวาเชน** ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนจบสานนี้ ขอความสุขสวัสดิ์ จงเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมาภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแต่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยามความเพียงเท่านี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้